

BØRN OG UNGES DIGITALE LIV

Overblik over aktiviteter
i perioden 1. januar 2019
til 31. marts 2021

Sikker Internet
Center Danmark

**MEDIERÅDET
FOR BØRN & UNGE**

Red Barnet

CfDP
Center for Digital Pædagogik

FORORD

I vores partnerskab, Sikker Internet Center Danmark, er FN's børnekonvention det fælles afsæt. Børn har ret til rige muligheder for et socialt liv, læring og kreativ udfoldelse på nettet, men de har også ret til, at deres digitale liv kan udfolde sig i trygge rammer.

I marts 2021 blev udlægningen af børnekonventionen suppleret af FN's Børnekomite med kommentarer om børns rettigheder og behov for beskyttelse i det digitale miljø – med udgangspunkt i børnenes eget perspektiv.

Børn og unge skal lære at færdes hensynsfuldt, sikkert og reflekteret online uden at krænke eller skade andre – og uden selv at blive krænket eller skadet. Forældre og fagprofessionelle skal derfor klædes på til at tage dialogen med børn og unge og være gode rollemodeller. Men opgaven med at sikre beskyttelse og digital dannelse kan være svær, fordi de voksne ofte kan opleve at stå alene med dannelsesopgaven i et uroligt farvand med sociale medietrends, spilculturer, digitale subculturer, misinformation og ugenomsigtige forretningsmodeller.

Indsatserne om at øge den digitale dannelse skal derfor suppleres med et tydeligt ansvar hos de digitale aktører og de offentlige myndigheder, der sætter hjørneflagene for et trygt onlinemiljø.

Fundamentet for et trygt online miljø er, at vi ved, hvad der beriger og udvikler, men også hvad der kan være skadeligt for børn og unge i deres digitale onlineliv. Vi skal som samfund blive mere præcise på, hvad der er skadeligt, og inddrage faglige eksperter fra blandt andet vores organisationer.

Vi skal også styrke dialogen med og mellem børn, unge, forældre og fagpersoner, så vi løbende får indsamlet viden, erfaringer og bekymringer. Det er vigtigt i arbejdet med børns digitale dannelse og beskyttelse hos både centrale og lokale aktører på området.

Sikker Internet Center Danmark har et vedvarende fokus på ovenstående tematikker og giver i denne rapport et tematisk overblik over mange af centrets aktiviteter i perioden 1. januar 2019 - 31. marts 2021.

Stine Liv Johansen

Formand
Medierådet for Børn og Unge

Martha Thilde Ahlmann

National chef
Red Barnet

Anni Marquard

Adm. direktør
Center for Digital Pædagogik

INDHOLD

3	Om partnerskabet SIC DK	16	Helplinen nåede ud til rekordmange
4	Aktiviteter til forældremødet	20	Næste niveau for samtalen om YouTube
5	Delt — digitale sexkrænkelser	22	Persondata—hva'—for—noget?
6	Næsten alle børn gamer	23	Mellem virkelighed og fake
8	Ungepanelet i aktion	24	Digital dannelse for småbørn og voksne
10	Helpline og hotline i en coronatid	25	Dansk IGF: Debat om unges digitale liv
12	10.000 anmeldelser til hotlinen	26	Summary in english

Sikker Internet Center Danmark (SIC DK) er et partnerskab mellem Medierådet for Børn og Unge (videncenter/oplysning), Red Barnet (hotline) og Center for Digital Pædagogik (helpline).

SIC DK er ét ud af 30 tilsvarende safer internet centre i Europa, som er etableret i regi af EU-Kommissionen for at styrke børn og unges digitale kultur og trivsel på internettet og andre kommunikationsteknologier.

Safer internet centrene arbejder ud fra strategien 'Better Internet for Children' (2013). Den har fire indsatsområder:

- 1) At fremme online-indhold af høj kvalitet for børn og unge
- 2) At sikre offentlig opmærksomhed og bevidsthed om emnet
- 3) At fremme et sikkert online-miljø for børn
- 4) At bekæmpe ulovligt indhold og skadevoldende adfærd på nettet

De europæiske centre er støttet af Connecting Europe Facility, som er et program under EU-Kommissionen.

Videncenter, helpline og hotline i SIC DK

Medierådet for Børn og Unge er awareness-partner og koordinator af SIC DK-partnerskabet. Medierådet fungerer som nationalt videncenter på området digital dannelse med fokus på at skabe opmærksomhed samt oplyse og rådgive om børn og unges brug af digitale medier, herunder digital tryghed, trivsel, kompetencer og rettigheder. Medierådet aldersmærker også biograffilm og dvd-film samt informerer og vejleder om digitale spil/gaming. Medierådet har desuden til opgave at rådgive og bistå kulturministeren i spørgsmål inden for rådets arbejdsområde.

Center for Digital Pædagogik (CfDP) er helpline-partner. Helplinen rådgiver børn, unge, forældre og fagpersoner i forhold til deres oplevelser online. På Helplines rådgivende platforme

kan man få hjælp og støtte i forbindelse med oplevelser på internettet af skadende eller stødende art. CfDP er landets førende praksisorganisation inden for digitale medier og online rådgivning og har siden 2004 arbejdet med at møde, inddrage og rådgive børn og unge online. CfDP er tilknyttet KFUM's Sociale Arbejde og arbejder på at styrke den socialpædagogiske indsats over for udsatte børn og unge i Danmark.

Red Barnet er hotline-partner. På hotlinen er der fokus på, at overgrebsmateriale med børn skal fjernes fra internettet og at overgreb på børn skal standses. På hotlinen AnmeldDet kan man anmelde fund af online materiale med seksuelt misbrug af børn. Red Barnet arbejder i Danmark og internationalt med at bekæmpe vold, overgreb og mobning samt med at sikre skolegang, opbygger fællesskaber og styrker børns modstandskraft og livsvilkår. Red Barnet arbejder politisk for positive forandringer for udsatte børn og skaber debat om børns livsvilkår.

Netværk, råd og samarbejdspartnere

SIC DK arbejder sammen med mange forskellige interessenter, der alle har som mål at sikre et sikkert og positivt miljø for børn og unge på sociale og digitale medieplatforme. Samarbejdspartnere er myndigheder, institutioner og organisationer, der repræsenterer børn og unge, samt forældre, lærere, pædagoger, uddannelsesinstitutioner, it- og telebranchen, spilbranchen og forskere.

SIC DK har et Advisory Board, som i marts 2021 består af repræsentanter fra følgende uddannelsesinstitutioner, myndigheder, brancheorganisationer m.m.:

IT Universitetet, Københavns Professionshøjskole, Styrelsen for IT og Læring, Teleindustrien, Skole og Forældre, National Cyber Crime Center, Aarhus Universitet, DR Medier, Interactive Denmark, Forbundet for Kultur og Information, IT-Branchen samt en kommunal tryghedskonsulent.

Foto: Jacob Christian Hansen

AKTIVITETER TIL FORÆLDREMØDET

'Digital genial – Aktiviteter til forældremødet' fra foråret 2019 giver forældrene indsigt i deres børns og klassens online-liv og hjælper med at styrke dialogen med børnene og samarbejdet mellem skole og hjem.

Onlinematerialet har fokus på digital trivsel og klassekultur i indskoling og på mellemtrinnet. Med materialet får lærere, ssp-medarbejdere og pædagoger konkrete værktøjer til at facilitere en involverende dialog på forældremødet med digital dannelse som omdrejningspunkt.

Værktøjskassen består af aktiviteter, der er bygget op over interviewfilm med eksperter, der er oplæg til debat, dilemmaer til drøftelse og refleksion. Der er også øvelser, hvor forældrene skal forholde sig til egne og deres børns digitale vaner og brug.

Undersøgelser viser, at forældre er bevidste om deres ansvar for at vejle-

de og give gode råd i forhold til børnenes digitale liv. Men der er samtidig mange forældre, som erkender at de ikke er gode nok til at føre det ud i praksis.

Der er både aktiviteter til forældremødet uden børn og forældremødet med børn. Materialet indeholder i alt 20 aktiviteter, og de er estimeret til at kunne gennemføres på mellem 10-25 minutter.

Der har i skrivende stund været mere end 30.000 unikke visninger af materialet på www.digitalgenial.dk.

Den beslægtede guide 'Der er så meget forældre ikke forstår ...' fra 2015 er udgivet som online-magasin og trykt pjecce og blev relanceret i opdateret form i februar 2019. Der er i skrivende stund rekvireret og udsendt 110.000 pjeccer til forældre, institutioner mv., og onlineversionerne har gennem årene haft 53.000 læsninger.

+ Digital Genial

+ Der er så meget forældre ikke forstår ...

'Digital genial – Aktiviteter til forældremødet' og 'Der er så meget forældre ikke forstår ...' er udarbejdet af Medierådet for Børn og Unge i samarbejde med Red Barnet og Center for Digital Pædagogik samt en række industripartnere.

DIGITALE SEXKRÆNKELSER

+ DELT - Om unge og digitale sexkrænkelser

DELT er et resultat af et samarbejde mellem Medierådet for Børn og Unge, Red Barnet og Center for Digital Pædagogik. Initiativet er støttet af TrygFonden, Det Kriminalpræventive Råd samt Connecting Europe Faciliteten under EU.

Bogen er skrevet af journalist Milla Mølgaard og udgivet af forlaget Straarup og Co.

Undervisningsmaterialet 'deSHAME' er lavet af Red Barnet.

Projektet er afsluttet med udgangen af december 2020.

Projektet DELT handler om at forebygge og reducere digitale sexkrænkelser blandt unge ved at styrke de unges sociale-digitale kompetencer i at kunne omgås intimt billedmateriale på nettet.

En del af projektet er udgivelsen af bogen 'DELT'. Den giver et indblik i, hvordan delinger uden samtykke kan påvirke den enkelte – og en hel ungdomsgeneration.

Bogen skal hjælpe unge til at handle, hvis de oplever at blive udsat for digitale sexkrænkelser eller ser andre blive det. Den indeholder også gode råd til, hvordan den unge kan gøre op med sig selv, om det er en god ide at sende et intimt billede af sig selv.

Projektets klare budskab er samtidig, at det aldrig er ens egen skyld, hvis billedet eller videoen bliver delt uden samtykke.

Alle landets grundskoler har modtaget en pakke med et trykt eksemplar af bogen og gratis (i projektperioden) tilgængelig elektronisk version af bogen til undervisningsbrug, samt undervisningsmateriale og tilbud om gratis uddannelseskurser.

Undervisningsmaterialet 'deSHAME' adresserer problemet med digitale sexkrænkelser blandt unge. Materialet retter sig mod udskoling.

I begyndelsen af 2020 afholdte Sikker Internet Center Danmark sammen med udvalgte oplægsholdere fire dagskurser for lærere, SSP-konsulenter og pædagoger. Målet var at ruste dem til at kunne undervise, støtte og rådgive unge i god og sikker digital adfærd. Kurserne blev udviklet i samarbejde med SSP Fagudvalget for digital dannelse.

NÆSTEN ALLE BØRN GAMER

Danske børn elsker at game, og det spænder fra små spil på mobilen til store spil på konsollen eller computeren. Til den årlige, globale Sikker Internet Dag 2021 havde Medierådet sammen med Red Barnet og Center for Digital Pædagogik derfor valgt, at der i Danmark skulle sættes fokus på gaming.

At spille digitale spil er først og fremmest underholdende, men det er også leg, læring og sociale fællesskaber ligesom mange andre hobbyer. På Sikker Internet Dag 9. februar 2021 blev forældreguiden 'BØRN GAMER!' lanceret for at give forældre en større indsigt i, hvad det vil sige at spille digitale spil. Guiden giver også gode råd til, hvordan man kan taler med sit barn om bl.a. spilletid, typer af spil og pengeforbrug i spil.

Til fritidsklubber og foreninger blev der udgivet spilvejledninger, der både understreger gode elementer, og det

man skal være kritisk opmærksom på, ved populære spil som 'Minecraft' og 'CS:GO'. Der er også idéer til, hvordan man kan versionere digitale spil til fysiske lege.

Til markering af Sikker Internet Dag blev der desuden afholdt et meget velbesøgt forældrewebinar om gaming i samarbejde med HYDR esports.

Når spil skaber konflikter

I begyndelsen af 2020 udgav Københavns Universitet sammen med Medierådet en forældreguide og et brætspil til brug for de familier, der oplever at børns brug af computerspil skaber konflikter i hverdagen. Guiden indeholder blandt andet disse fem råd:

- 1) Interesser dig for spillet
- 2) Tal om spillet
- 3) Lav fælles aftaler
- 4) Inddrag hele barnets hverdag
- 5) Tilbyd alternativer

[+ Guides og andre materialer om gaming](#)

[+](#) Se undersøgelsen **Børns spillevaner 2020**

Medierådet for Børn og Unge, DR og Det Danske Filminstitut har undersøgt de 1-15 åriges spillevaner.

Data er indsamlet af Epinion i november 2020 og omfatter 1035 besvarelser fra børn eller forældre til børn, der har prøvet at spille digitale spil.

92% af børnene i alderen 1-15 år har prøvet at spille **digitale spil**

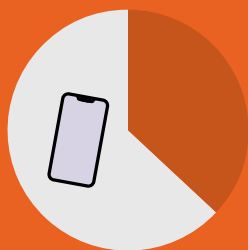
51% spiller dagligt.
(næsten dagligt-flere gange dagligt)

67% spiller med andre.
Flere drenge end piger og især børn fra 9 år og op spiller med andre.

De mest populære spil blandt børnene i 2020 er

- **ROBLOX**
- **MINECRAFT**
- **FORTNITE**
- **AMONG US**
- **RAMASJANG**

63% spiller på telefonen

53% spiller på tablet

40% spiller på spillekonsol

33% spiller på computer

UNGEPANELET I AKTION

Medierådet for Børn og Unge og Red Barnet har i perioden november 2019 og til marts 2021 været fælles om et ungepanel. Panelet har haft til formål at sætte ord på, formidle og give anbefalinger om unges digitale liv.

Det er vigtigt at inddrage børn og unges stemmer og erfaringer, når det handler om tematikker omkring børn og unges digitale liv.

Hvem er ungepanelet

Ungepanelet består af syv unge i alderen 14-15 år fra forskellige skoler på tværs af Danmark. De er rekrutteret blandt Red Barnets ambassadørskoler og har deltaget aktivt i konferencer og udviklingsarbejde.

I perioden har ungepanelet deltaget i workshops med en arbejdsgruppe fra Medierådet og Red Barnet. De har arbejdet med tematikker som billeddeling og billedmanipulation, digitale medier i familien og digital trivsel under covid-19 nedlukningen. Grundet nedlukningen har en stor del af arbejdet med ungepanelet foregået online.

Ungepanelet suppleres af et digitalt ungepanel, som er en gruppe unge, der mødes anonymt på Gruppechat.dk. Det er en digital rådgivningsplatform for de 12-25 årige, der drives af Center for Digital Pædagogik.

Tag ansvar for digitale fællesskaber

Ungepanelets største projekt omhandler ansvar for trivsel i digitale fællesskaber. Kernebudskabet i projektet er, at der skal tages ansvar for det, der foregår i digitale fællesskaber for, at de er sunde. Ungepanelet konkluderer desuden, at ansvar ikke kun handler om unges eget ansvar, men at forældre og fagpersoner også har et ansvar.

[+ Ungepanelets undervisningsmateriale, film og debatindlæg](#)

Projektet består af en kampagnofilm, et debatindlæg og et undervisningsmateriale. Det er ungepanelets eget ønske, at deres arbejde med digitale fællesskaber skulle omdannes til et undervisningsmateriale til udskolingen.

Der er desuden produceret en film, hvor ungepanelet fortæller om, hvordan det har været at være en del af panelet. Filmen skal understrege vigtigheden af ungeinvolvering i Sikker Internet Center Danmarks arbejde.

Foto: Jørgen True

HELPLINE OG HOTLINE I EN CORONATID

Covid-19 har haft stor indflydelse på vores hverdag og digitale liv. Det gælder i høj grad for de unge, som har været hjemsendt fra skoler og institutioner i længere perioder i 2020 og de første måneder af 2021. Det har påvirket de unge, deres måder at være sammen på, deres digitale liv og dermed også rådgivningerne i Sikker Internet Center Danmark.

Især i de første måneder af Covid-19 lockdown i Danmark i foråret 2020 var der en betydelig ændring i den generelle måde at adressere og tale om skærmtid for børn og unge. Det faktum, at nedlukningen og restriktionerne gjorde os mere digitale på forskellige sociale arenaer, var værdifuldt for en mere nuanceret debat om skærmtid med mere fokus på de positive aspekter ved den online kommunikation på forskellige digitale platforme, spil og online chat.

Den øgede isolation og online tilstedeværelse udsatte imidlertid også, i øget grad, sårbare børn og unge for usikre digitale miljøer og relationer.

Foto: Jacob Christian Hansen

Indsigter fra SIC DK hotline

I løbet af 2020 var Danmark igen to nedlukninger. I begge perioder fungerede Red Barnets hotline fuldt ud. Niveauet af henvendelser til hotlinen har været nogenlunde stabilt over året og har vist vigtigheden af at holde hotlinen kørende, selv under nedlukningen. Behovet for at beskytte børn mod seksuelt misbrug og krænkelse forsvinder ikke, selvom samfundet lukker ned.

Desværre var der i 2020 en markant stigning i ulovligt materiale, hvor børn blotter sig foran et kamera. Hele 36%. Til sammenligning fyldte samme type materiale i 2019 kun 5% af det ulovlige materiale. Red Barnet har en formodning om, at en del af det materiale er lavet på baggrund af en såkaldt grooming-proces, hvor en voksen gradvist manipulerer et barn til at overskride sine egne grænser. Derfor har Red Barnet i 2021 ekstra fokus på at registrere og analysere den type materiale for at få mere viden om det, og hvordan det forebygges.

Indsigter fra SIC DK helpline

Center for Digital Pædagogik har som helpline oplevet et meget specielt år. Covid-19 nedlukningen har haft stor indflydelse på de mange indsatser.

Tre interessante observationer i arbejdet med de unge i et corona-præget 2020:

1) **De unge savner det fysiske**

Både i rådgivningen og på skoleoplæg har vi oplevet, at de unge savner den fysiske kontakt. Diskussionen er gået fra “den digitale kontakt fungerer skide godt – hvorfor skulle vi mødes mere end vi gør” til “jeg er træt af at hænge ud på platforme – jeg savner det fysiske mega meget”.

2) **Onlinefællesskaberne har fungeret som støtte**

Online fællesskaberne har blomstret under corona-nedlukningen. De unge har fundet hinanden og støttet hinanden digitalt. Vi har set, at de digitale fællesskaber har haft en tydelig værd.

3) **Gaming er vokset – både for piger og for fællesskabet**

Gaming er vokset yderligere blandt de unge. For mange har det været et oplagt tidsfordriv og god underholdning, når man nu alligevel var isoleret og forhindret i at mødes fysisk. Men spillene har også i høj grad været et sted, hvor de unge har dyrket fællesskabet og haft det sjovt sammen.

10.000 ANMELDELSER TIL HOTLINEN

Red Barnets hotline, AnmeldDet, modtager og behandler anmeldelser fra internetbrugere om billeder eller film på nettet, der indeholder overgrebsmateriale med børn (tidligere kaldet børneporno). Red Barnet har et internationalt samarbejde med andre hotlines via organisationen INHOPE, hvor hotlinen gennem databasen ICCAM samarbejder med Interpol.

Arbejdet i hotlinen er med til at fjerne overgrebsmateriale med børn fra nettet, hjælpe politiets arbejde med at identificere ofre og finde bagmænd, og det bidrager til at kategorisere materialet, så billederne fremover kan genkendes og fjernes elektronisk.

Udviklingen i henvendelser fra januar 2019 til marts 2021

Det er ikke alle henvendelser på AnmeldDet, som Red Barnet vurderer indeholder ulovligt materiale. I hele perioden har procentdelen af ulovligt materiale ligget omkring 25%.

Fra den 1. januar 2019 til udgangen af marts 2021 har AnmeldDet modtaget knap 10.000 anmeldelser. Der har siden 2018 været en vekslende i antallet af henvendelser, men ikke i andelen

af ulovligt materiale i henvendelserne. Over en 3-årig periode kan der for eksempel ses en stigning i årlige henvendelser. I 2017 var der 1438 henvendelser, i 2018 var der 2670, i 2019 var der 5253 og i 2020 var der 3052 henvendelser. Der ser ud til, at 2021 lægger sig op af tallene fra 2020, og at 2019 dermed var et usædvanligt år i forhold til antallet af henvendelser.

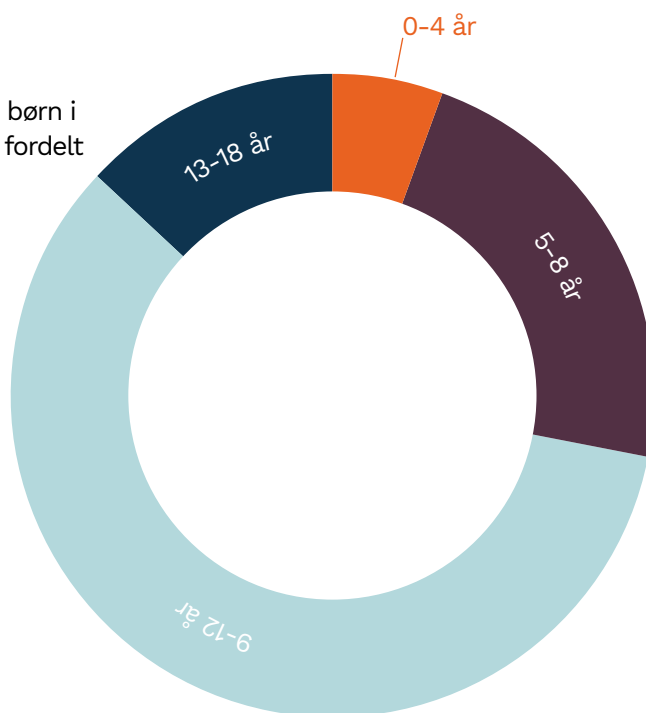
Der er altså fra 2019 til 2021 sket et fald i henvendelser, men en fortsat stigning gennem flere år og over en fordobling i 2020 i forhold til 2017.

Aldersfordelingen hos de børn, der er ofre for de filmede overgreb, fordeler sig fra baby til stor teenager, men i hele perioden har aldersgruppen 9-12 år været klart mest repræsenteret. Samlet fylder aldersgruppen 45 % af de ulovlige henvendelser for perioden. Det er bemærkelsesværdigt, at der stabilt i perioden har været en relativt stor andel af helt små børn i det ulovlige materiale. I 2019 var andelen af 0-4-årige over 4% og i 2020 var den 6%. Vurderingen af alder på et barn sker ud fra et skøn, og hotlinens personale modtager undervisning i vurdering af alder i regi af Interpol og INHOPE.

Aldersfordelingen hos børn i det ulovlige materiale fordelt på alder i perioden

0-4 år	115
5-8 år	451
9-12 år	1182
13-18 år	262

Der er fortsat en tydelig udvikling i, at mere og mere af det materiale, der bliver anmeldt, ikke ligger på hjemmesider, men på filservere, fx Dropbox, Anonfiles eller tilsvarende. En stor del af materialet ligger også på chat- eller debatfora. Samtidig ser Red Barnet en udvikling i, hvordan film og billeder forsøges skjult eller hvordan man forsøger at skjule, hvor computerserveren med materialet ligger. Der anvendes services så som "cloudflare", som aktivt skjuler en hjemmeside eller en databases fysiske placering (på en server). Dette vanskeliggør arbejdet med at anmelde materialet i det korrekte land, hvis serveren står i udlandet.

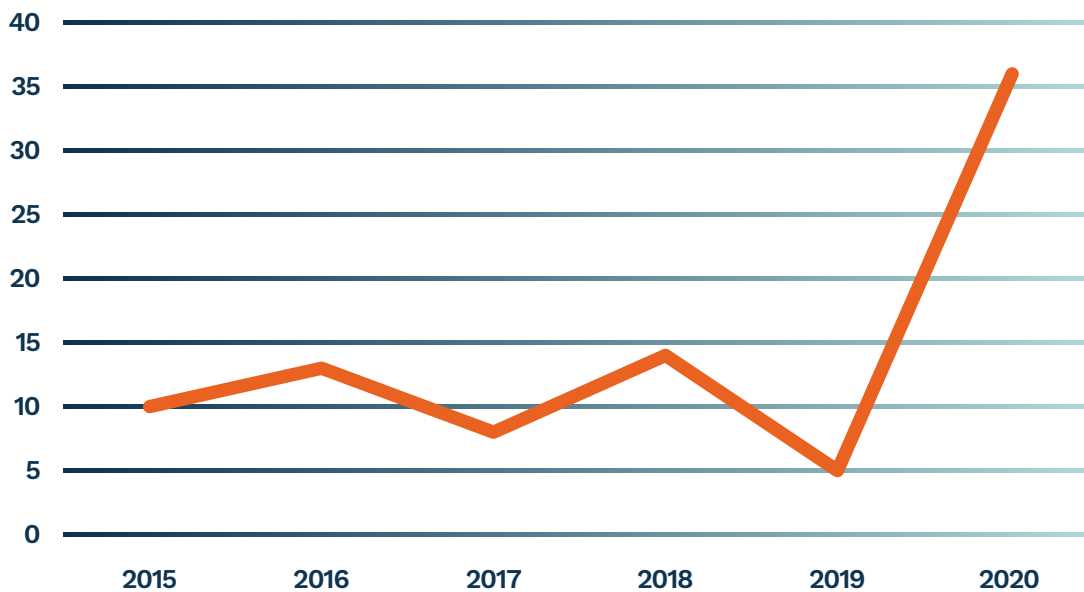
Grooming

Under coronakrisen er der sket en meget markant stigning i henvendelser, hvor børn tilsyneladende blottet sig foran et kamera. Der er tale om billed- eller videomateriale, som fremstår som om barnet selv har produceret det eller er vidende om kameraets tilstedeværelse. Det kan for eksempel være et barn, der tilsyneladende filmer sig selv på telefon eller tablet eller optages på webcam. Det er tydeligt, at en del af materialet også er produceret under coronakrisen, da personer i noget af materialet bærer de typiske lyseblå masker. Dog kan man ikke entydigt konkludere, at materialet er produceret under coronakrisen.

Det er en opmærksomhed fra analysemedarbejderne og Red Barnet på, at en stor del af materialet må formodes at være blevet optaget som følge af en groomingsproces, tvang og/eller uden barnets viden. Selvom et barn eventuelt ved, at barnet blottet sig fx for et webkamera, så er det ikke det samme, som at barnet ved at barnet optages. I 2021 har AnmeldDet et særligt fokus på henvendelser, der indeholder materiale, hvor barnet tilsyneladende blottet sig.

Det skal bemærkes, at ikke alt materiale, hvor børn blottes sig, er ulovligt under dansk lovgivning. I nedenstående graf er kun medtaget ulovligt materiale.

I 2019 var andelen af ulovligt materiale hvor børn blottes sig foran et kamera 5%. I 2020 var andelen 36%.

Grafen viser antallet af henvendelser med ulovligt materiale, hvor børn blottes sig foran et kamera 2015-2020 (i procent).

[+ Se rapporten **Hverdagsbilleder af børn i seksualiserende kontekster 2020** \(pdf\)](#)

Anonym hjælp til unge med seksuelle tanker om børn

Red Barnet har bygget et site til unge mennesker med seksuelle tanker om børn. Sitet indeholder information og vejledning til, hvordan man kan få hjælp til sine tanker, og hvordan man kan få hjælp til at leve et godt liv uden at skade sig selv eller andre. Sitet har to primære elementer. For det første en selvhjælpstest, hvor man kan blive afklaret, hvorvidt ens tanker er bekymrende og herefter guides man til den bedste hjælp i form af relevante artikler, videoer og links. For det andet indeholder sitet en stor vidensbank, hvor man for eksempel kan blive klogere på, hvordan man forhindrer at tanker bliver til handlinger, og hvordan man bedst kan tale med nogen om ens bekymrende tanker. Sitet er klar til lancering sommeren 2021. Sitet er udarbejdet af Red Barnet i samarbejde med Sexologisk Klinik, Janus Centeret, Center for Seksuelle Overgreb, Børnehusene og Rigspolitiet. Sitet er et oplysnings-site.

Hverdagsbilleder af børn i seksualiserende kontekster

Når hverdagsbilleder af børn sættes ind i seksualiserende kontekster, så er det en alvorlig krænkelse. Red Barnet viser i en rapport, hvordan der i beskyttelsesarbejdet mod seksuelle overgreb mod børn, identificeres tendenser og mekanismer, der ikke kun peger på øget opmærksomhed og manglende beskyttelse, men på behovet for flere konkrete tiltag.

Forslag om grooming paragraf

Blandt andet på baggrund af hotlinens arbejde har Red Barnet i 2020 fremlagt et udspil om at få indført en selvstændig grooming-paragraf, der kriminaliserer handlingen, hvor en gerningsmand – ofte over internettet – manipulerer og vinder et barns tillid for siden at misbruge den til at begå overgreb på barnet. Det er tydeligt, at der ikke blot er brug for ændringer i straffeloven, men også for initiativer, der kan give personer i retsvæsnen en bedre forståelse af grooming og af det arbejde, der udføres i børnehusene.

HELPLINEN NÅEDE UD TIL REKORDMANGE

Center for Digital Pædagogik (CfDP) har siden 2009 været helpline partner i SIC DK. Arbejdet sker primært via unge-platforme på Cyberhus.dk, Gruppechat.dk og Scammed.dk og gennem faglig formidling på cfdp.dk. På alle platforme er der mulighed for rådgivning og direkte dialog med fagpersoner. Arbejdet som helpline falder i god tråd med centrets overordnede formål om at hjælpe specielt udsatte børn og unge.

Herudover er CfDP sammen med de øvrige helplines i det europæiske Safer Internet Programme med til at sætte en fælles agenda for sikkerheden på specielt de sociale medier.

Nedlukning øgede behov for rådgivning

CfDP har i rådgivningen oplevet en eksplosiv stigning i antallet af henvendelser. Særligt under covid-19 nedlukningen har det været vigtigt, at de unge har haft et digitalt sted at gå hen, og der har i perioder under nedlukningen været op til 300% stigning i antallet af henvendelser. Desuden har pandemien ført til øget pres på familier i udsatte positioner. Familier med fx vold, omsorgssvigt eller rusmiddelproblematikker. De unge, som lever i de udsatte familier, har på grund af nedlukningen ikke haft mulighed for at søge væk fra hjemmet til for

eksempel skole og fritidsaktiviteter – eller til fysiske rådgivningstilbud.

5.9 mio. Sidevisninger på rådgivende sites

2.9 mio. Besøgende på rådgivende sites

80 Frivillige socialfaglige rådgivere

170 Kommunale rådgivere

Generelt *

Stort fokus på gaming, hatespeech og krænkelser

I emner der knytter sig til unges digitale liv, har helplinen oplevet et stort fokus på krænkelser, jura, rettigheder, demokratisk dannelse, misinformation og på problematikken omkring TikToks omgang med børnenes data. CfDP har også oplevet stor interesse for indsatser omkring seksualitet, køn og radikaliserings i online fællesskaber. Og ligeledes stor interesse for scams og skintrading. Generelt har der været et massivt fokus på området omkring gaming. De tre mest vægtige tematikker:

1) Spilleadfærd

Gaming i relation til forælderroller, tidsforbrug, sundhed, fællesskaber, scams og snyd, sprog og pædagogisk metode. Centeret har eksempelvis bidraget til guidelines, lavet info-videoer om scams og udformet pædagogiske spillevejledninger til fagpersonale og forældre.

* Tallene dækker over CfDPs fem rådgivende platforme

+ [Cyberhus](#)

[Scammed](#)

[Gruppechat](#)

[Mitassist](#)

[Netstof](#)

2) Hatespeech

Debatkultur, fællesskaber, bevægelser og kondensering i online grupper og temaet om Vrede Unge Mænd. Undervisning i ekstreme fællesskaber og psykologien bag dem. Centeret har udgivet flere materialer og forestået en større undersøgelse af køn og lighed i onlineuniverser. Materialet vandt i 2020 årets INSAFE-konkurrence om nyudgivne materialer.

3) Krænkelser

Massiv interesse, ved både oplæg og i rådgivningen, for at søge information om rettigheder, jura, moralsk dømmekraft i forbindelse med billed- og videodeling. Umbrellasagen genererer fortsat en masse interesse for viden, som formidles i mange forskellige sammenhænge – via pressen, uv-materialer, rådgivning og foredrag.

Stor national udbredelse af indsatser

I Center for Digital Pædagogiks største online rådgivning, Cyberhus.dk, har børn og unge i alderen 9-13 år kunne komme i dialog med andre unge, frivillige medarbejdere eller en kommunal medarbejder. Der er tilknyttet 80 frivillige rådgivere og 170 kommunale rådgivere fra 22 forskellige kommuner til platformen, som i perioden har haft mere end 2.2 millioner besøgende. Det er en 10% stigning i forhold til antallet af besøgende i sidste periode.

Specielt samarbejdet med landets kommuner er vokset eksplosivt i forhold til den foregående periode, hvor centeret har set en fordobling af antallet af deltagende kommuner og tre gange så mange aktive kommunale rådgivere på platformen. Det store netværk af kommuner har sikret en stor national udbredelse af den digitale rådgivning.

Vokseværk til digitale fællesskaber

Foruden muligheden for personlig rådgivning, har unge i alderen 12-29 år kunnet deltage i digitale fællesskaber på Gruppechat.dk gennem online og anonyme gruppechats eller et gruppeforløb. Formålet har været at tydeliggøre, at når man deler det, der er svært, så opdager man, at man ikke er alene. Gruppechat.dk har på den måde ikke "kun" været et digitalt

Aktiviteter på rådgivende sites

29	Brevkasse-tilbud
4.600	Besvarelser af brevkassespørgsmål
20	Chat-tilbud
6.400	Samtaler i en-til-en chatten
750	Deltagere i gruppechatten
5.800	Udførte selvhjælpstests om snyd i computerspil
7.000	Indlæg i digitale ung-til-ung fællesskaber

fællesskab, men et tilbud om støtte, tryghed og forståelse, samt muligheden for at øve sig i at sætte ord på.

I 2020 blev der afholdt tre gruppechats specifikt rettet mod unges digitale liv. Det gælder både deling af billeder online, brugen af sociale medier, hvordan digitale fællesskaber opleves, og hvornår de kan være skadelige, samt hvordan det digitale liv både tilbød fordele og ulemper i den første lockdown i marts 2020. Fra 2019 til 31. marts 2021 er der i alt afholdt 216 gruppechats på Gruppechat.dk om mange forskellige emner, herunder ensomhed, køn og seksualitet, angst og trivsel. I rådgivernes registrering skal de vælge, hvilke emner der blev talt om, og emner der knytter sig til unges digitale liv (gaming, online mobning, netsikkerhed og webetik, m.m.) blev registreret i knap 7% af samtalerne. I alt er 764 unge registreret som deltagende i de afholdte gruppechats. En ung kan godt have deltaget i flere gruppechats.

Ny indsats om snyd

I 2020 åbnede Center for Digital Pædagogik rådgivningen Scammed.dk, der yder specifik støtte og rådgivning til børn og unge, der er blevet snydt i handler med skins i computerspil og deres pårørende. Scammed.dk kan ikke hjælpe den enkelte med at få

8.100 Fagpersoner

3.800 Forældre

9.300 Elever

sine mistede genstande eller penge tilbage, men vejleder og guider derimod til, hvordan der handles bedst i den givne situation. Endvidere tilbyder scammed.dk rådgivning og støtte til behandling af det emotionelle efterspil, der ofte opstår efter at være blevet snydt. Scammed.dk består af 1-1 rådgivning via sms, brevkasse-rådgivning hvor flere kan læse med, blogs, guides og artikler samt en selvhjælpstest, hvor brugeren svarer på 10 spørgsmål vedrørende sin situation, og får et tilpasset svar med forslag til handlemuligheder efterfølgende.

21 Kommuner, der benytter uv-materialer om digital trivsel og dannelse

22 Kommuner, der benytter den digitale ungerådgivning

Scammed.dk har i skrivende stund haft 128 samtaler via sms, svaret på 70 spørgsmål i brevkassen, modtaget 57 kommentarer på blogindlæg og brevkassespørgsmål og modtaget 5.798 besvarelser af selvhjælpstesten, hvoraf 67% svarede, at de har oplevet at blive scammed. Helplinen ser scamming som et stort og udbredt problem inden for gaming og arbejder derfor på at komme endnu tættere på de unge gamere, bl.a. gennem oprettelsen af et community på Discord.

Deltagere til oplæg om unges digitale liv

National udbredelse

” Den her hemmelighed har ædt mig op i 5 år og nu kan jeg endelig få lov at dele den på trods af min frygt! Så tusind tak for jeres arbejde, det betyder virkelig virkelig meget!

Ung på Cyberhus.dk

” Jeg tror heller aldrig at jeg ville have turdet snakke med en psykolog hvis ikke det var for cyberhus og gruppechatten.

Ung på Gruppechat.dk

” I har hjulpet mig igennem mange år, og det er jeg super taknemmelig for. Det er næsten ligesom at have en bedste ven man kan spørge alt om.

Ung på Cyberhus.dk

” Jeg vil bare sige tak. Fordi i hjælper så mange børn og unge, der har brug for hjælp til alt muligt. Det er rart, at kunne komme her, når man har det svært... Så tusind tak.

Ung på Cyberhus.dk

Foto: Supersizer/iStock

NÆSTE NIVEAU FOR SAMTALEN OM YOUTUBE

Medierådet for Børn og Unge har i efteråret 2020 udgivet materialet 'Taler du med dit barn om YouTube – Inspiration til en god samtale!'

Mere end 7 ud af 10 børn mellem 7 og 14 år bruger YouTube, og særligt hos de yngste i aldersgruppen bruges den platform frem for andre sociale medier.

Informationsmaterialet skal være med til at bringe forældre-barn-samtalen og forældrenes handlemuligheder videre til næste niveau. Det handler særligt om YouTube, men en del af

rådene kan også bruges til andre sociale medier.

Medierådets udgivelse tager udgangspunkt i den kendsgerning, at de fleste børn og unge bruger YouTube. Brugen af platformen bør efter Medierådets mening være reflekteret, og børn og unge skal i en vis grad kunne gennemskue indhold, budskaber og forretningsmodel på platformen. Ikke mindst med hjælp og interesse fra forældrene. Det er også forældrene, der skal beslutte om deres børn under 13 år må bruge platformen.

[!\[\]\(3211b5d1d968fc1665909b34f9f16010_img.jpg\) Taler du med dit barn om YouTube?](#)

FORÆLDRES SYN PÅ DERES BØRNS BRUG AF YOUTUBE

[+ Se undersøgelsen af forældres syn på deres børns brug af YouTube](#)

En undersøgelse foretaget af Medierådet i forbindelse med udgivelsen viser, at knap 4 ud af 10 forældre ikke føler, at de ved nok om hvad deres barn laver på YouTube.

Samtidig er de fleste forældre i varierende grad bekymret for det indhold, som barnet kan møde på YouTube.

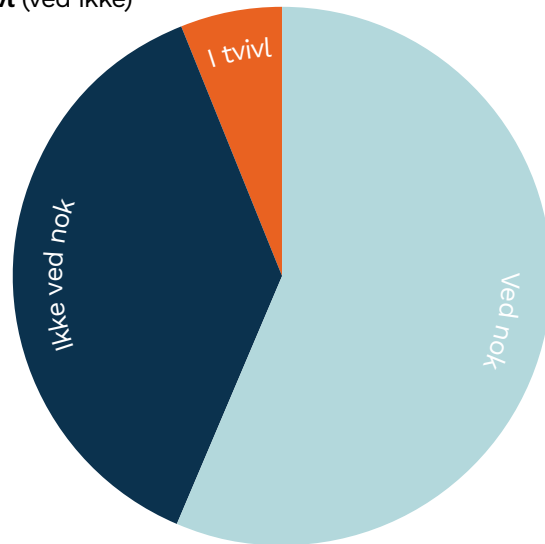
Det er positivt, at mange forældre ifølge undersøgelsen jævnligt taler med deres barn, om noget barnet har set på YouTube. 22% taler med barnet om, at barnet selv vil være youtuber. Kun 15% taler med barnet om, at platformen laver dataprofil af barnet ud fra barnets brug.

Undersøgelsen viser blandt andet også, at 55% af forældrene ikke anvender nogen af de mest almindelige indstillinger mv. til at regulere barnets brug af YouTube.

Undersøgelsen er gennemført af Norstat blandt 1004 forældre, der har et eller flere børn i alderen 7-14 år, som bruger YouTube.

Føler du, at du ved nok om dit barns brug af YouTube?

- 57% Føler at de **ved nok**
- 38% Føler, at de **ikke ved nok**
- 6% **Er i tvivl** (ved ikke)

I hvilken grad bekymrer du dig om det indhold, dit barn kan møde på YouTube?

- 6% I meget høj grad
- 13% I høj grad
- 47% I nogen grad
- 30% I mindre grad
- 3% Slet ikke
- 1% Ved ikke

PERSONDATA-HVA'-FOR-NOGET?

Det er vigtigt, at børn og unge kender deres rettigheder og kan passe på deres personlige data på nettet. Medierådet har derfor i 2020 udgivet et nyt undervisningsmateriale, der skal styrke skolens arbejde med emnet.

En del børn og unge kender til fænomener såsom digitale fodspor, men deres viden er ofte præget af misforståelser. Med undervisningsmaterialet 'Persondata-hva'-for-noget?' kan lærerne undervise målrettet om persondata og digitale rettigheder.

Det er et svært emne, men ikke desto mindre vigtigt at begynde samtalen om persondata allerede i de mindste klasser som del af børns digitale dannelse. Undervisningsmaterialet sætter gang i børn og unges egne refleksioner og handlemuligheder.

Persondataforordningen (GDPR) er et sæt regler for myndigheder, organisationer og virksomheder, der opbevarer data om personer som fx ansatte, kunder eller brugere. Det gælder altså for alt fra et socialt medie til en bank, at skal opfylde særlige krav, når de opbevarer persondata. Der er særligt fokus på beskyttelse af børns personoplysninger i forbindelse med markedsføring og ved oprettelse af brugerprofiler eller indsamling af personoplysninger på informationstjenester rettet mod børn.

Det webbaserede undervisningsmateriale er udviklet sammen med skoler i Furesø Kommune og Fremtidsværkstedet. Kommunen har sideløbende arbejdet på en større strategi for børn og unges digitale dannelse.

+ [Persondata-hva'-for-noget?](#)

Undervisningsmaterialet fra 2020 bygger på et kampagnemateriale med samme titel, som blev udgivet til Sikker Internet Dag i 2019.

4% af børn i 4. klasse kan forklare hvad **brugerbetingelser** betyder, mens andelen er 24% i 7. klasse.

+ [Se undersøgelsesrapporterne 'Digital dannelse i børnehøjde 1-4'](#)

Under titlen '**Digital dannelse i børnehøjde**' har Børns Vilkår og Medierådet undersøgt det digitale børneliv. Undersøgelserne er udgivet primo 2019.

MELLEM VIRKELIGHED OG FAKE

+ Mellem virkelighed og fake – om billed- og video-manipulation

Til markering af den globale 'Sikker Internet Dag' 11. februar 2020 havde Sikker Internet Center Danmark valgt at sætte fokus på 'Billed- og video-manipulation på nettet – mellem virkelighed og fake'.

Børn og unge kaster sig nysgerrigt ud i at bruge nye apps og programmer. Billeder og videoer redigeres og deles i ét væk, og det er ikke altid voksne og fagpersoner kan nå at følge med.

Det at vise et billede eller en video har i mange år været det ultimative bevis på, at noget er sandt eller reelt oplevet. Man har længe kunnet redi-

gere billeder, men det har krævet en vis teknisk kunnen for at lykkes godt med det. Det har ændret sig markant, og nu udfordrer "deepfakes" og andre manipulerede billeder og videoer, hvad vi opfatter som sandheden. Den udvikling er vigtig at tale om.

Den danske markering af Sikker Internet Dag 2020 bestod af en udsolgt konference 'Fra nuttede dådyrøjne til fake nudes' 27. januar, som Medierådet for Børn og Unge afholdte i samarbejde med Red Barnet og Center for Digital Pædagogik. På Sikker Internet Dag 11. februar blev der udgivet artikler, debatindlæg m.m.

DIGITAL DANNELSE FOR SMÅBØRN OG VOKSNE

I en ny indsats sætter Medierådet fokus på de 0-6-åriges digitale dannelse i samarbejde med fire kommuner.

Børnelivet rummer mange digitale medier – også hos de yngste. Derfor er der behov for en tidlig indsats, der involverer alle voksne omkring barnet i dets digitale dannelse.

Målet med en tidlig og helhedsorienteret indsats er at styrke børns kritiske forståelse, tryghed, kreativitet og handlemuligheder i deres brug af digitale medier nu og i fremtiden. Denne indsats skal bygge bro mellem hjemmet og sundhedsplejen, daginstitutionen og dagplejen.

Indsatsen vil blandt andet fokusere på, at børnene lærer om digital sikkerhed og får mulighed for at være kreative, eksperimenterende og gå på opdagelse med digitale teknologier sammen med andre.

Følgende produkter udvikles i førskoleindsatsen:

- 1) Forældreguide
- 2) Informationsmateriale til brug for sundhedsplejersker
- 3) Konkrete aktiviteter med digitale medier
- 4) Vidensamling til fagprofessionelle på småbørnsområdet

Førskoleindsatsen er støttet af Nordea-fonden og udvikles og testes i tæt samarbejde med sundhedsplejersker, pædagoger, dagplejere, børn og forældre i Jammerbugt, Odder, Rudersdal og Greve kommuner. Som en del af projektet udfører Aarhus Universitet en kvalitativ undersøgelse blandt småbørnsforældre om digitale teknologier og behov for viden og vejledning til at støtte samværet og dialogen om mediebruget i hjemmet.

Medierådet satte indsatsen i gang ultimo 2020, og den rulles ud i hele landet i foråret 2022.

DANSK IGF: DEBAT OM UNGES DIGITALE LIV

I Danmark bliver det internationale 'Internet Governance Forum' markeret på 'Internetdagen og Dansk IGF'. Konferencen handler om emner relateret til internettet og blev senest afholdt i 2019. Medierådet for Børn og Unge er medarrangør af Dansk IGF på vegne af Sikker Internet Center Danmark.

Til Internetdagen 2019 arrangerede Medierådet en paneldebat under overskriften 'Hvordan styrker vi unge i deres færden på internettet?'. 100 lyttede med, da et panel diskuterede børn og unges digital dannelse.

I debatten om børn og unges viden, kompetencer og færden på nettet var der enighed om, at forældre og lærere skal vise interesse og forståelse for, hvad børn og unge laver på nettet.

En af deltagerne var et tidligere medlem af SoMe-panelet i SIC DK. Hendes budskab var blandt andet, at dialog er bedre end forbud fra de voksne, for dermed undgår man, at de unge tager afstand fra start, hvis forældrene er skeptiske.

Ud af de i alt 16 sessioner, som blev gennemført på konferencedagen, havde denne paneldebat den bedste vurdering fra publikum i den efterfølgende evaluering.

I 2019 assisterede Medierådet derudover med at koordinere en paneldebat om regulering af techgiganterne.

Hovedarrangørerne af Internetdagen og Dansk IGF er Dansk Internet Forum (DIFO) og Erhvervsstyrelsen i samarbejde med en række aktører.

SUMMARY IN ENGLISH

Safer Internet Centre Denmark

Safer Internet Centre Denmark (SIC DK) consists of three well-established and experienced organizations. The Media Council for Children and Young People is appointed as the awareness centre with the main task of informing and educating towards a more safe and positive use of online technologies. Save the Children Denmark upholds the task as a hotline where anyone can report online child abusive images. Centre for Digital Youth Care is the helpline that offers online counselling to children and young people in Denmark.

As a knowledge hub and mediator of the newest developments within the area of children and young people's use of online technologies, SIC DK has established a broad collaboration with representatives from academic institutions, industry, governmental bodies and law enforcement.

The centre has an advisory board that represents a wide range of stakeholders. The collaboration with national stakeholders is an important resource and a knowledge base for SIC DK, just as the SIC DK partners plays an important role in the organizational and political landscape of children and young people's use of online technologies in Denmark.

Activities for parent-teacher meetings

'Digital Brilliant' is an online toolbox consisting of 20 exercises targeted parent-teacher meetings in 1st-6th grade. The purpose is to shed light on the children's online life and digital wellbeing in the school class. The exercises encourage a dialogue and support an on-going collaboration on digital topics among parents and between parents and teachers. The Media Council has developed the toolbox in co-operation with Save the Children Denmark and Centre for Digital Youth Care.

SHARED – On online sexual harassment

'SHARED' is a project by SIC DK about preventing and reducing online sexual harassment

among young people. The project encourages the strengthening of young people's social-digital skills in being able to interact with intimate images online. A book entitled 'SHARED' was published, and a series of courses were held during 2020. These courses were designed to prepare teachers, pedagogues and crime prevention consultants to teach, support and guide young people towards good and safe online behavior.

Most children are gamers

Whether it is small mobile games or big console games, Danish children love gaming. Therefore, on Safer Internet Day 2021, SIC DK published a parental guide, a series of guide for specific videogames, and physical activities inspired by videogames. Furthermore, in 2020, the University of Copenhagen published a guide and a board game for parents in collaboration with the Media Council. Both materials are designed to help families, who experience everyday conflicts in relation to children's use of videogames.

Youth participation

SIC DK continuously works to include the experiences and opinions of children and young people. Subsequently, in November 2019, the Media Council and Save the Children Denmark established a Youth Panel, consisting of seven 14-15-year-olds. The panel's purpose has been to discuss, communicate and make recommendations on young people's digital lives. With their final project, the panel chose to work with young people's online communities and launched a video campaign and a teaching material.

Hotline

The Danish hotline has been run by Save the Children Denmark since 2001. The hotline receives reports from Internet users on online sexually abusive pictures and videos of children. The work is carried out in close co-operation with the Danish National Police, the major Internet service providers and INHOPE network. In Between 2019 and March 2021, the hotline received more than 10.000

reports, and the staff has over the years evaluated more than 15.000 pictures and video. The hotline gathers information, which supports the work carried out in law enforcement and the education system. Furthermore, the hotline helps with localizing “trends” and patterns in the reported material. One recent occurrence is the unusual spike in material, where children expose themselves in front of a camera.

Helpline

Since 2009, Centre for Digital Youth Care (CDYC) has acted as a Helpline partner in SIC DK. CDYC has different types of online counseling and has an extensive collaboration with many of the Danish municipalities. Among other things, CDYC provides counseling through an advice column and group chats and has also set up a counseling site regarding scams in computer games. On that account, CDYC makes a big difference in helping and counseling children and young people about their digital lives. In the recent period, the CDYC has had approx. 3 million visitors on various counseling sites and approx. 20,000 inquiries for help. Particularly during the Covid-19 lockdown, the number of inquiries in CDYC's counseling services has grown rapidly.

GDPR – WHAT?

‘GDPR – WHAT?’ is an online teaching material on the General Data Protection Regulation. It is targeted 3rd–9th grade. It supports teachers in engaging in dialogue with their students about the GDPR and digital self-defense. Through a variety of activities with films, podcasts and group discussions, students are encouraged to think critically about how, where and with whom they share their personal data online. The material was developed by the Media Council in collaboration with teachers and students from the Danish Municipality of Furesø.

Encouraging a dialogue about YouTube

In Denmark, YouTube is the most popular social media among children. Therefore, the Media Council published a parental

guide about the social media platform. This guide provides inspiration on how to start a dialogue about YouTube between adult and child. Along with the guide, the Media Council published a national survey on YouTube. Among other things, the survey revealed how many parents are worried about the content their children meet on the platform and how many engage in a frequent dialogue with their children.

Safer Internet Day 2020

The possibilities within image and video manipulation is constantly evolving, and it is challenging our notion of real and fake online. In January 2020, SIC DK held a conference focusing on the new creative possibilities and serious challenges for young people regarding manipulating and sharing images and videos like memes, deepfakes and fake nudes. On Safer Internet Day 2020, the Media Council published all learnings from the conference, which included articles and videos.

Media literacy for small children and adults

In late 2020, the Media Council initiated a new project with a focus on media literacy among 0–6-year-olds. The project is developed in collaboration with three Danish municipalities and Aarhus University. A variety of materials for parents and professionals working with children age 0–6 will subsequently be published nationwide in spring 2022. The goal of the project is to strengthen children's critical thinking, safety, creativity and options in their use of digital media now and in the future.

Danish IGF

In Denmark, the Internet Governance Forum is part of the annual Internet Day Conference, which collectively is called Internet Day & Danish IGF. On behalf of SIC DK, the Media Council is a co-organizer for the part of the day that deals with IGF. In 2019, the Media Council coordinated a panel discussion entitled 'How do we strengthen young people in their online activities?' and assisted in coordinating a session with a panel discussing regulation of the large tech companies.

UDGIVET AF

Sikker Internet Center Danmark, marts 2021

Rapporten er udarbejdet af Sikker Internet Center Danmark, som består af Medierådet for Børn og Unge, Red Barnet og Center for Digital Pædagogik.

Medierådet for Børn og Unge har som videnscenter og koordinator for SIC DK stået for den endelig redigering af rapporten.

sikkertinternet.dk

medieraadet.dk

redbarnet.dk

cfdp.dk

Design: Silie Heeschen

Illustration: Jørgen Stamp

Forsidefoto: Marcus Lindstrom/iStock